

Záznam zo stretnutia ohľadom možného vzniku Psychosociálneho centra (Zariadenia komunitnej psychiatrickej starostlivosti) v Pezinku

Termín a miesto: 18.2.2022 Psychiatrická nemocnica Philipa Pinela Pezinok (PNPP)

Účastníci (v abecednom poradí):

PhDr. Zuzana Bilková (riaditeľka Charity Šenkvice, Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS)), Nora Horváthová (štatutárka komunitného sociálneho zariadenia Tenenet, Senec), Ing. Martin Hromádka, PhD. (riaditeľ PNPP), Mgr. Marcela Jurášová (Ateliér v lese Pezinok - arteterapia), MUDr. Martin Kalaš (námestník pre zdravotnú starostlivosť PNPP), PhDr. Elena Kopcová, PhD. (štatutárka Tenenet Senec), MUDr. Tatiana Magová (ambulantná psychiatricka Bratislava), Veronika Němcová (riaditeľka objektu Schaubmarov mlyn Slovenskej národnej galérie (SNG)), MUDr. Zuzana Repková (primárka Mužskej kliniky PNPP), MUDr. Tomáš Szalay, PhD. (riaditeľ odboru zdravotníctva a lekár Bratislavského samosprávneho kraja (BSK)), Terézia Števuliaková (galerijná pedagogička Schaubmarovho mlyna SNG), MUDr. Silvia Trnovcová (ambulantná psychiatricka Pezinok), PhDr. Andrea Uhláriková, MPH, MHA (námestníčka pre ošetrovateľskú starostlivosť PNPP)

On-line účastníci:

MUDr. Dalibor Janoška (primár Ženskej kliniky PNPP), Mgr. Lucia Melicherčíková (referentka Oddelenia modernizácie psychiatrickej a psychologickkej starostlivosti Sekcie zdravia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (OMPPS MZ SR)), MUDr. Miroslava Današová (referentka OMPPS MZ SR)

Oslovení:

Vedúca OMPPS MZ SR Mgr. Zuzana Kuráňová – nezúčastnila sa kvôli chorobe, poverila účasťou kolegyne Luciu Melicherčíkovú a Miroslavu Današovú

Psychológovia z Via psychologica v Pezinku (PhDr. Gabriel Hrustič je ochotný poskytnúť podporu pri tvorbe Psychosociálneho centra minimálne odporúčením vhodných zamestnancov z odboru klinickej psychológie. Z časových dôvodov sa stretnutia nemohol zúčastniť.)

Sociálny odbor Mestského úradu Pezinok a kancelária primátora mesta Pezinok, do konania stretnutia neprejavili záujem o spoluprácu.

Stretnutie zorganizovala Tatiana Magová ako dobrovoľnícku aktivitu.

Výber z myšlienok, ktoré zazneli:

Tatiana Magová:

Uviedla stretnutie pripomenutím faktov, že starostlivosť o duševné zdravie sa prvýkrát dostala do programového vyhlásenia vlády, v Pláne obnovy a odolnosti (Komponent 12) je vyhradená čiastka 24,8 milióna € na vybudovanie 68 Psychosociálnych centier (55 pre dospelých + 13 pre deti), čo je 364 tisíc € na jedno centrum. Upozornila, že nie je doriešený systém ich financovania. Rovnako došlo k terminologickému nesúladu v rámci novoschválenej Koncepcie odboru psychiatria, kde sú Psychosociálne centrá uvádzané len ako možný doplnok tzv. Zariadení komunitnej psychiatrickej starostlivosti.

(Upresnenie Mgr. Lucie Melicherčíkovej: Presnejšie môžeme použiť znenie z Koncepcie zdravotnej starostlivosti v odbore psychiatria na str. 162, Vestník MZ SR 2021, čiastka 31-35, z dňa 29.12.2021: PSC je súčasťou ZKPS (Zariadenia komunitnej psychiatrickej starostlivosti) alebo môže byť samostatnou jednotkou napojenou na ambulantnú psychiatrickú zdravotnú starostlivosť podľa spádovej oblasti; vždy poskytuje služby aj terénneho mobilného tímu).

Za dôležité považuje vytvorenie funkčných prepojení novovznikajúcich a existujúcich systémov. Ambulantný sektor považuje za neoddeliteľnú súčasť komunitných služieb, napriek tomu ostáva na okraji záujmu a je pred kolapsom – veľmi výrazne v oblastiach vzdialenejších od väčších miest.

(Podľa dodatočnej opravy OMPPS MZ SR je čiastka 24,8 milióna € vyhradená na vybudovanie **38 Psychosociálnych centier**, 30 centier pre dospelých a 8 pre deti, čo je **652 630 € na jedno centrum**).

Elena Kopcová:

Počas dlhoročnej práce v neziskovej organizácii Tenenet, ktorej súčasťou sú aj komunitné centrá v Senci a Galante opakovane naráža na nesúlad legislatívy medzi rezortmi sociálnych vecí, zdravotníctva a školstva. Financovanie komunitného centra musia zabezpečovať aj z grantov, pracujú v neustálej neistote a pod tlakom. Je ochotná prispieť k budovaniu Psychosociálnych centier spomínaných v Pláne obnovy (kapitola 12) a k spolupráci medzi zdravotníckymi a sociálnymi zariadeniami vypracovaním manuálu o už existujúcich sociálnych službách, ktoré by bolo možné využívať. Rovnako ponúka aj konzultácie pri tvorbe Psychosociálneho centra a jeho dlhodobej udržateľnosti a možnosti viacdrojového financovania. Privítala by legislatívne zmeny, ktoré by uľahčili fungovanie už existujúcich aj novoplánovaných komunitných centier.

Upozornila na terminologickú nejednotnosť v používaní výrazu „komunitné centrum“ (v rámci Ministerstva vnútra SR – Úradu splnomocnenca vlády pre MRK je používané dokonca len v spojení s prácou s rómskou minoritou).

Martin Hromádka:

PNPP má záujem požiadať o prostriedky z plánu obnovy na vytvorenie Psychosociálneho centra, Denného psychiatrického stacionára aj na Humanizáciu oddelení. Projekty spustí len za podmienky, že budú zabezpečené prostriedky na udržateľný chod zariadení. Plánujú využiť budovy v areáli PNPP.

Tomáš Szalay:

BSK je ochotné plánované projekty podporiť organizačne a podľa vývoja situácie prípadne aj finančne. Na základe doterajších skúseností je skeptický k možnosti zásadného legislatívneho prepojenia rezortov zdravotníctva a sociálnych vecí. Navrhuje využiť možnosti súčasnej legislatívy.

Zuzana Bilková:

V rámci ADOS majú skúsenosti aj s poskytovaním starostlivosti psychiatrickým pacientom. Svoje schopnosti a skúsenosti sú ochotní ponúknuť pri tvorbe mobilných tímov. Problém vidí v nedostatočne definovaných kompetenciách zdravotných sestier (kompetencie sú legislatívne nedostatočné s následnou nemožnosťou preplácania výkonov zdravotnými poisťovňami). Počas dlhoročnej práce naráža na problém finančnej aj organizačnej neistoty. Vládou prezentovanú podporu komunitnej starostlivosti vníma ako formálnu, bez reálneho legislatívneho a finančného krytia. V dennej praxi chýba spojenie a spojené financovanie sociálnych a zdravotníckych služieb. Nesystematické úhrady za opatrovateľskú službu spôsobujú, že chod organizácie je závislý na projektoch a na obciach, čo spôsobuje problémy.

Andrea Uhláriková:

Vníma, že skúsenosti a schopnosti psychiatrických sestier nie sú v systéme súčasnej psychiatrickej starostlivosti ani naplno využívané ani spravodlivo ohodnotené.

Silvia Trnovcová:

Psychosociálne centrum aj Denný psychiatrický stacionár by v Pezinku privítala, v súčasnosti musí pacientov posielat' do Bratislavy. Od pacientov sa dozvedela aj o komunitnom zariadení Tenenet v Senci. V Pezinku chýbajú aj chránené dielne alebo iná možnosť zamestnávania ľudí s psychiatrickým ochorením (ako príklad uvádza zamestnávanie psychiatrických pacientov ako pomocníkov pri balení tovaru v obchodných domoch, ktoré videla počas návštevy USA). Je rada, že sa dozvedela o možnosti využívať ADOS prostredníctvom praktického lekára na zabezpečenie domácej starostlivosti o psychiatrických pacientov zatiaľ aspoň v oklieštenej podobe. Čo sa týka možnosti pracovať ako psychiater v rámci Zariadenia komunitnej psychiatrickej starostlivosti, pri súčasnej pracovnej vyťažnosti si to nevie predstaviť. Ohodnotenie práce ambulantných psychiatrov zo strany zdravotných poisťovní považuje za nedostatočné.

Zuzana Repková:

Vzhľadom na dlhoročné skúsenosti aj s tými pacientami s psychiatrickým ochorením, ktorí pre spáchanie trestného činu mali súdom nariadené ústavné ochranné liečenie je presvedčená, že v mnohých prípadoch by Zariadenia komunitnej psychiatrickej starostlivosti mohli pomôcť aj k bezpečnému znovuzačleneniu týchto ľudí do spoločnosti. Uviedla, že v rámci práce Mužského oddelenia PNPP majú už aj v súčasnosti dobré skúsenosti so spoluprácou s Charitou Šenkvice, n.o..

Veronika Němcová:

Pracovisko SNG Schaubmarov mlyn má záujem obnoviť spoluprácu s PNPP Pezinok v zmysle arteterapeutických aktivít, prípadne iných možností spolupráce, ktoré sa vytvoria pri budovaní Psychosociálneho centra.

Marcela Jurášová:

Vníma arteterapiu ako možnosť, ktorá by mohla prispieť k zlepšeniu kvality života psychiatrických pacientov. Je ochotná nadviazať na spoluprácu s PNPP.

Dalibor Janoška:

Považuje za potrebné podrobné rozpracovanie novej Konceptie psychiatrickej starostlivosti, ktorú vytvorila Slovenská psychiatrická spoločnosť a schválilo MZ SR. Upozorňuje, že nedostatky v legislatívnych podkladoch v minulosti zabránili zrealizovaniu predošlých návrhov ohľadom komunitnej psychiatrie.

Lucia Melicherčíková:

Všetky názory, ktoré si vypočula považuje za prínosné. Je optimistická ohľadom plánovaného budovania komunitných zariadení, pretože sú v praxi žiadané a sú pre ne pripravené investície z Plánu obnovy a odolnosti (POO). Do júna sa budú snažiť na MZ SR pripraviť systém financovania novovznikajúcich centier, aktuálne OMPPS Sekcie zdravia v koordinácii s ostatnými odbormi MZ SR pracujú na modeloch uskutočniteľnosti a udržateľnosti zariadení komunitnej psychiatrickej starostlivosti a zastabilizovaní siete existujúcich psychiatrických stacionárov. Na jeseň 2022 MZ SR vyhlási výzvy na zriaďovanie zariadení komunitnej zdravotnej starostlivosti (7 PS pre dospelých, 8 PS pre deti, 30 PSC pre dospelých, 8 PSC pre deti, 3 Centrá pre PAS). Harmonogram výziev je už zverejnený na stránke MZ SR: [Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky \(gov.sk\)](https://www.gov.sk/ministerstvo-zdravotnictva-slovenskej-republiky).

Predpokladá sa, že o peniaze z POO určené na Psychosociálne centrá bude môcť požiadať hociktorý poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý má vysporiadané majetkovo-právne vzťahy k nehnuteľnostiam (pozemkom, kde by takého centrum mohlo byť postavené

alebo budove, ktorá by mohla byť zrekonštruovaná). Pre centrá PSC bude potrebné okrem vzťahu k nehnuteľnostiam garantovať aj poskytovanie služieb v zdravotníckej aj sociálnej oblasti (sociálne služby a sociálne poradenstvo). V oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti bude potrebné poskytovať služby: psychiatrickej zdravotnej starostlivosti (garantom celého zariadenia bude špecialista z odboru psychiatria), komplexnej psychologickú diagnostiku, služby psychiatrickej a psychosociálnej rehabilitácie, psychoterapie a psychoedukácie.

Prepojiť legislatívu rezortu zdravotníctva a sociálnych vecí nevidí ako reálnu vzhľadom na zložitosť problému a krátkosť času pre zriadenie zariadení komunitnej zdravotnej starostlivosti. Avšak MZ SR bude vykonávať všetky potrebné kroky pre odstránenie legislatívnych prekážok pre spoločné fungovanie oboch systémov (zdravotníckeho a sociálneho).

Ohľadom upozornenia MUDr. Magovej, že súčasťou komunitnej starostlivosti sú a aj zostanú v súčasnosti pracujúci ambulantní psychiatri a pre zabráneniu kolapsu systému je nutné zabezpečiť reálne ohodnotenie ich práce, Mgr. Melicherčíková uviedla, že MZ SR vníma nedostatočné ekonomické zabezpečenie všetkých zložiek systému starostlivosti o duševné zdravie, vrátane ambulantného sektoru, a pracuje na zlepšení situácie. Aktuálne MZ SR rokuje s VŠZP o nastavení realistických platieb pre PS. Taktiež Sekcia zdravia MZ SR rozposlala poskytovateľom cez odborné spoločnosti výzvu na vznesenie pripomienok k aktuálne platným zdravotníckym výkonom do 11. 3. 2022. Pre správne fungovanie komunitných centier bude potrebné zabezpečiť dostatočné ekonomické zabezpečenie všetkých súčastí systému cez výkony, ktoré aktuálne sú v kategóriách: psychiatria, psychoterapia, klinická psychológia, liečebná pedagogika a klinická logopédia. Zároveň je potrebné upraviť alebo zaviesť nové výkony, ktoré lepšie zohľadnia interdisciplinaritu v systéme duševného zdravia (spoločné výkony pre viaceré profesie), komunitný aspekt poskytovania zdravotnej starostlivosti a tiež je žiadúce, aby pribudli výkony, ktoré budú riešiť platby za čas potrebný pre multidisciplinárnu koordináciu. Po zozbieraní pripomienok bude MZ SR iniciovať vznik Odborných pracovných skupín, s cieľom pripraviť a viesť rokovania všetkých zdravotníckych profesií v systéme duševného zdravia s VŠZP, tak, aby sa zabezpečila ich ekonomická udržateľnosť.

Pri príprave na zriadenie PSC, považuje za dôležité, aby poskytovatelia nepodcenili ani jednu súčasť projektu, najmä:

- schopnosť zabezpečiť z vlastných zdrojov alebo outsourcingom všetky potrebné služby (tak, aby sa poskytovali pod jednou strechou)

- k potrebným službám si urobili analýzu, aké zdroje financovania dokážu aktuálne využiť v už existujúcich systémoch (napr. v zdravotnej starostlivosti bodovaním výkonom cez legislatívne už ukotvené zdravotnícke zariadenia ako napr. ambulancie, ktoré síce aktuálne poskytujú nízke príjmy, ale v celkovom súčte je zmysluplné využiť akékoľvek viaczdrojové financovanie) a vyčíslí si potrebu dofinancovania cez iné zdroje

- vysporiadané majetko-právne vzťahy k nehnuteľnostiam

- predprojektovú prípravu na povoľovací proces a proces výstavby (napr. povoľovaciu stratégiu na typ nehnuteľnosti, ktorou budú disponovať, jej súlad s územno-plánovacou dokumentáciou, predpokladanú hodnotu zákazky a p.).

Martin Kalaš:

Je príjemne prekvapený, koľko ľudí z rôznych oblastí bolo ochotných zúčastniť sa stretnutia. Pozitívne vníma nové vedomosti ohľadom fungovania komunitných centier v sociálnej oblasti, fungovania ADOS v rámci domácej starostlivosti. Podporí obnovenie spolupráce so Schaubmarovým mlynom. PNPP má záujem rozšíriť svoje pôsobenie v rámci komunitných psychiatrických služieb. Zo strany mesta by privítali zabezpečenie lepšej dopravnej dostupnosti PNPP.

Spracovala Tatiana Magová, 05.03.2022